

УДК 336.02:336.1: 336.6

Фінансово-кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 9 грудня 2021 р., м. Кропивницький. – К.: «Ексклюзив-Систем», 2021. - 141 с.

Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, практиків

Редакційна колегія: **Левченко О.М.**, д.е.н., проф., **Шалімова Н.С.**, д.е.н., проф., **Сибірцев В.В.**, д.е.н., доц., **Базилюк А.В.**, д.е.н., проф., **Ковальчук К.Ф.**, д.е.н., проф., **Загреба І.Л.**, к.е.н., доц., **Попов В.М.**, к.е.н., доц. (*відп.секретар*), **Петренко Л.М.**, асист. (*техн.редактор*)

Представлені матеріали є результатами досліджень науковців та практиків з проблем фінансово-кредитного регулювання розвитку економіки та соціальної сфери. До збірника ввійшли тези доповідей, що розкривають проблеми сучасної фінансової науки та практики: розробки методів реалізації фінансової політики держави; фінансово-аналітичного забезпечення, податкового регулювання і страхового захисту суб'єктів підприємницької діяльності; напрямів реформування фінансів соціальної сфери та системи соціального забезпечення; оцінки впливу глобалізації економіки на розвиток фінансів; сучасних проблем обліку, аудиту та оподаткування; розвитку новітніх інформаційних технологій у фінансах.

ISBN 978-617-7942-19-0

Рекомендовано до друку Вченою радою Центральноукраїнського національного технічного університету (протокол № 5 від 20 грудня 2021 року)

Матеріали публікуються у авторській редакції.

За підбір і точність наведених фактів, цитат, даних, власних імен та іншої інформації несуть особисту відповідальність автори тез доповідей. Редакція може приймати рішення про публікацію статті в порядку обговорення, не поділяючи точки зору автора.

© Автори, 2021

© Центральноукраїнський національний технічний університет, 2021

ПОЛІТИКА ВІД'ЄМНОЇ ВІДСОТКОВОЇ СТАВКИ

Політика від'ємної процентної ставки (NIRP) – це нетрадиційний інструмент монетарної політики, який використовується центральним банком, згідно з яким номінальні цільові процентні ставки встановлюються з від'ємним значенням, нижче теоретичної нижньої межі нуля відсотків. NIRP – це відносно новий розвиток (з 1990-х років) у монетарній політиці, який використовується для пом'якшення фінансової кризи, і був офіційно прийнятий лише за надзвичайних економічних обставин [1].

Від'ємна процентна ставка означає, що банк нараховуватиме від'ємні відсотки. Замість того, щоб отримувати гроші на депозити, вкладники повинні регулярно платити, щоб зберігати свої гроші в банку. Це має на меті стимулювати банки вільніше надавати гроші в кредит, а підприємства та приватні особи інвестувати, позичати та витратити гроші, а не платити комісію за їх безпеку. Це відбувається в умовах негативної процентної ставки [2].

Під час дефляційних періодів люди та підприємства накопичують гроші замість того, щоб витратити та інвестувати. Результатом є обвал сукупного попиту, що призводить до ще більшого падіння цін, уповільнення або зупинки реального виробництва та випуску та зростання безробіття. Для боротьби з такою економічною стагнацією зазвичай використовується вільна або експансіоністська монетарна політика. Однак, якщо дефляція досить висока, то простого зниження процентної ставки центрального банку до нуля може бути недостатньо для стимулювання запозичень і кредитування [3].

Від'ємні процентні ставки можна вважати останньою спробою стимулювати економічне зростання. По суті, воно впроваджується, коли кожний інший тип традиційної політики виявляється неефективним і може зазнати невдачі.

Теоретично, встановлення цільових процентних ставок нижче нуля зменшить витрати на позики для компаній і домогосподарств, стимулюючи попит на кредити та стимулюючи інвестиції та споживчі витрати.

Прикладом політики негативної процентної ставки може бути встановлення ключової ставки на рівні -0,2 відсотка, таким чином, щоб вкладники банку мали сплачувати дві десяті відсотка за своїми депозитами замість того, щоб отримувати будь-які позитивні відсотки.

Так, уряд Швейцарії запровадив фактичний режим негативної процентної ставки на початку 1970-х років, щоб протистояти удорожчанням своєї валюти через те, щоб не втратити інвесторів [3].

У 2009 та 2010 роках Швеція, а в 2012 році Данія використовували від'ємні процентні ставки, щоб зупинити гарячі грошові потоки в свої економіки.

У 2014 році Європейський центральний банк (ЄЦБ) запровадив від'ємну процентну ставку, яка застосовувалася лише до банківських депозитів, щоб запобігти впадінню єврозони в дефляційний стан.

Deutsche Bank та Commerzbank ще з минулого 2020 року стали пропонувати новим клієнтам розміщення депозитів за негативними ставками – мінус 0,5% річних. Саме стільки банки платять за зберігання коштів на рахунках ЄЦБ. Чим більша у банків сума клієнтських депозитів, тим дорожче їх обслуговування [6].

На вклади, розміщені у німецьких банках, припадає близько 30% роздрібних вкладів у єврозоні. У 2020 році обсяг депозитів у країні зріс на 6% до рекордного рівня 2,55 трлн. євро.

Якщо у березні 2020 року в Німеччині було всього 57 банків, які пропонували клієнтам депозити за негативними ставками, то зараз їх, за підрахунками порталу Verivox, вже 237. Середні ставки коливаються в межах від мінус 0,4% до мінус 0,6% для депозитів на суму понад 25-100 тисяч євро.

Наприклад, у Commerzbank негативна ставка діє для вкладів понад 100 тисяч євро. Щоб не втрачати клієнтів, банки стали пропонувати їм варіанти переказу частини коштів понад ліміт в інші банки Італії, Франції та Австрії.

Лише у 2020 році кількість клієнтів Raisin (найбільша німецька фінтех-стартап) у Європі зросла більш ніж на 40% – до 325 тисяч, а обсяг переведених депозитів збільшився на 50% – приблизно до 30 млрд євро [6].

Проблема негативних ставок є актуальною не тільки для Німеччини. У Данії, де останні два роки вони діяли здебільшого для заможних клієнтів, тепер за право тримати свої гроші у банку платять і менші вкладники.

Існують випадки, коли негативні ставки застосовувалися в звичайний час. Одним з таких прикладів є Швейцарія, протягом більшої частини 2010-х років її цільова процентна ставка становила -0,75%, яка була підвищена до -0,50% у 2021 році. Японія також прийняла політику негативної процентної ставки (NIRP) із цільовою ставкою -0,1% [5].

Існують певні ризики та потенційні наслідки, пов'язані з політикою негативної процентної ставки. Якщо банки впроваджуватимуть від'ємні відсоткові ставки домогосподарств за заощадження, це не обов'язково спонукатиме роздрібних споживачів витратити більше готівки. Натомість вони можуть зберігати готівку вдома. Встановлення середовища негативної відсоткової ставки може навіть спонукати домогосподарства вилучати гроші з банку, щоб уникнути сплати негативних відсоткових ставок за заощадження.

Досить високі темпи інфляції, поступова девальвація гривні, значна частка готівки та доларизація української економіки свідчить про те, що очікувати запровадження від'ємних ставок у нашій державі поки-що не слід, однак значна відкритість вітчизняної економіки визначає потребу аналізу тенденцій розвитку економічних систем країн світу.

Висновки:

Zero-bound — це інструмент експансіоністської монетарної політики, коли центральний банк знижує короткострокові процентні ставки до нуля, якщо це необхідно, щоб стимулювати економіку.

Центральні банки будуть маніпулювати процентними ставками, щоб стимулювати стагнацію економіки.

Велика рецесія змусила деякі міжнародні центральні банки висунути межі нульової межі нижче чисельного рівня та ввести від'ємні ставки, щоб стимулювати зростання та витрати.

Література:

1. Bank for International Settlements. "Ben S Bernanke: The Effects of the Great Recession on Central Bank Doctrine and Practice," Page 3. Accessed April 6, 2021. URL: <https://www.bis.org/review/r111019b.pdf>.

2. The Federal Reserve System. "Quantitative Easing and the 'New Normal' in Monetary Policy." Accessed April 6, 2021. URL: [feds/quantwww.federalreserve.gov/econres/itativ-easing-and-the-quotnew-normalquot-in-monetary-policy.htm](https://www.federalreserve.gov/econres/itativ-easing-and-the-quotnew-normalquot-in-monetary-policy.htm).

3. International Monetary Fund. "How Can Interest Rates Be Negative?" Accessed April 6, 2021. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2020/03/what-are-negative-interest-rates-basics.htm>.

4. Sveriges Riksbank. "Repo Rate Cut to 0.25 Per Cent." Pages 1-3. Accessed April 6, 2021. URL: <http://archive.riksbank.se/Pagefolders/41535/nr67e.pdf>.

5. Bloomberg. "World's Longest-Lasting Negative Rate Regime Gets a Revamp." Accessed April 6, 2021. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-03-19/world-s-longest-lasting-negative-rate-regime-is-getting-a-revamp>.

6. Банки Германии стимулируют вкладчиков переводить деньги на счета конкурентов 02.03.2021, URL: <https://frankrg.com/37744>.

Kravchenko V.

c.e.s., as.prof.,

Derevyanko K.

applicant gr. ФС-20М

Central Ukrainian National Technical University

Kropyvnytskyi, Ukraine

EVALUATION OF EFFICIENCY OF FORMATION OF RAISED FUNDS OF JSC CB "PRIVATBANK"

One of the main functions of banks is to facilitate the mobilization of temporarily free funds of economic entities, directing them to various sectors of the economy for the most efficient use. The main part of banking resources is formed in the process of deposit operations of the bank, the effective and proper organization of which depends on the stability of the banking institution [1].

JSC CB "PrivatBank" is one of the largest Ukrainian banks in terms of assets and is a direct leader in the retail banking market of Ukraine. The customer base includes about 334 thousand corporate clients, 347 thousand private entrepreneurs and more than 12.5 million accounts of individuals [2].

Determining the effectiveness of funds raised in JSC CB "PrivatBank" is